

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความรู้ และพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัว
                                         ในจังหวัดนนทบุรี

ชื่อและนามสกุล   นางสาวรัชต์พริษฐา พันธุ์ดี

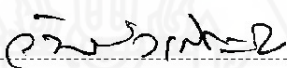
วิชาเอก   การพัฒนาครอบครัวและสังคม

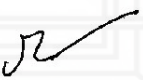
สาขาวิชา   มนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

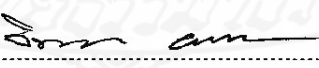
อาจารย์ที่ปรึกษา   1. รองศาสตราจารย์รัชนิกร โชติชัยสถิตย์
                                         2. รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ธนวิบูลย์ชัย

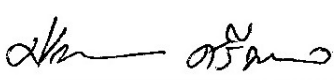
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์วันทนี วาสีละสิน)

 ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รัชนิกร โชติชัยสถิตย์)

 ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ธนวิบูลย์ชัย)

 ..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความรู้ และพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย นางสาวรัชต์พริษา พันธุ์ดี รหัสนักศึกษา 2507000095

ปริญญา คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์รัชนิกร โชติชัยสถิตย์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ธนวิบูลย์ชัย ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี (2) พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี (3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี (4) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี และ (5) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 ใช้สูตร KR 20 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85 และ 0.87 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไค-สแควร์ และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัวส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง (2) พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง (3) คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารของครอบครัว ด้านอายุ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารของครอบครัว ด้านสถานภาพการสมรส อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (5) ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = .274$)

คำสำคัญ ความรู้เรื่องถุงพลาสติก พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติก ถุงพลาสติก

Thesis title: Knowledge and Plastic Bag Using Behavior of Families in Nonthaburi Province

Researcher: Miss Rachparittha Pundee; **ID:** 2507000095;

Degree: Master of Home Economics (Family and Social Development);

Thesis advisors: (1) Ratchaneekorn Chotechaisatit, Associate Professor;

(2) Dr. Jintana Tanavibulchai, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The aims of this research were to study 1) about plastic bag knowledge among families in Nonthaburi Province 2) about plastic bag using behaviors among families in Nonthaburi Province 3) the relation between personal attributes and plastic bag knowledge among families in Nonthaburi Province 4) the relation between personal attributes and plastic bag using behaviors of families in Nonthaburi Province and 5) the relation between plastic bag knowledge and plastic bag using behaviors of families in Nonthaburi Province.

The samples were 400 family food providers in Nonthaburi Province identified using stratified sampling method. Research tool was a questionnaire created by the researcher. The validity of the content by the Index of Congruence. Reliability was tested with KR20 and Cronbach alpha coefficient was 0.85 and 0.87. Data collection was conducted utilizing a structured questionnaire and analyses included frequency, percentage, average, standard deviation, chi-square, and Pearson's correlation coefficient.

Research findings showed that 1) plastic bag knowledge among families was high level. 2) plastic bag using behaviors among families was medium level. 3) personal attributes of family food providers in age income and housing type were significantly correlated with plastic bag knowledge at the .05 level. 4) personal attributes of family food providers in marital status, age, education, occupation, income and housing type were significantly correlated with plastic bag using behaviors at the .05 level and 5) plastic bag knowledge and plastic bag using behaviors were significantly correlated at the .05 level with a low correlation coefficient ($r = .274$).

Keywords: Plastic bag knowledge, Plastic bag using behavior, Plastic bag.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกและเป็นอย่างดีจากประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์วันทนี วาสิกะสิน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์รัชนิกร โชติชัยสถิตย์ ที่ปรึกษาร่วมรองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ธนวิบูลย์ชัย และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจพิจารณา ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาและให้ความสนใจอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ลำอาน สืบสมาน และ Professor Adrian Sleigh ศูนย์วิจัยและสร้างเสริมสุขภาพคนไทยและโครงการวิจัยสุขภาพที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนใน เรื่องทุนการศึกษาในครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะทำงาน TCS ทุกท่านที่คอยช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่ที่ให้กำเนิด ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อวรพงษ์ คุณแม่ เสาวณี พฤษธิสาริก คุณสุภี เจียมสุขุม และคุณอุษณิ จงจิระ ที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนมา ด้วยความรักและความเข้าใจ ขอขอบคุณอาจารย์ทัศนีย์ เมฆสุทัศน์ ที่คอยส่งเสริมด้านการศึกษา ขอขอบคุณอาจารย์จิราพร หัสเนตร ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือในการทำ วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วยความเอาใจใส่ที่เต็มไปด้วยความเมตตา ขอขอบคุณนุชจรี กมลสุขอุดม คุณสุทธินันท์ แพงทรัพย์ และคุณจินตนา ภาชนะทิพย์ที่คอยช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง ขอขอบคุณ ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดนนทบุรีเป็นอย่างสูงที่ประสานงานลงพื้นที่เก็บ ข้อมูลภาคสนาม ขอขอบคุณคุณน้ำทิพย์ ทวีถาวร และคุณวิภา สมศรี ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บ ข้อมูล ขอขอบคุณอาจารย์อัจฉรา ทองดี อาจารย์เกตุร ดิประเสริฐ คุณบังอร ปิยะนุช คุณยุวดี สุขสุเสียง และคุณเพชรดา เพ็ชรรัตน์ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

นอกจากนี้ขอขอบคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ และผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้ กำลังใจตลอดมา

รัชต์พริษฐา พันธุ์ดี

พฤษภาคม 2556

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก.....	8
พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติก.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป.....	76
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของครอบครัว.....	79
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัว.....	80
ตอนที่ 4 ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัว.....	85
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์.....	87
ตอนที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ.....	103
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	106
สรุปการวิจัย.....	106
อภิปรายผล.....	109
ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก.....	127
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม).....	128
ข แบบสอบถาม.....	130
ค หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	139
ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	145
จ จำนวน และร้อยละคะแนนความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติก.....	151
ประวัติผู้วิจัย.....	155

สารบัญตาราง

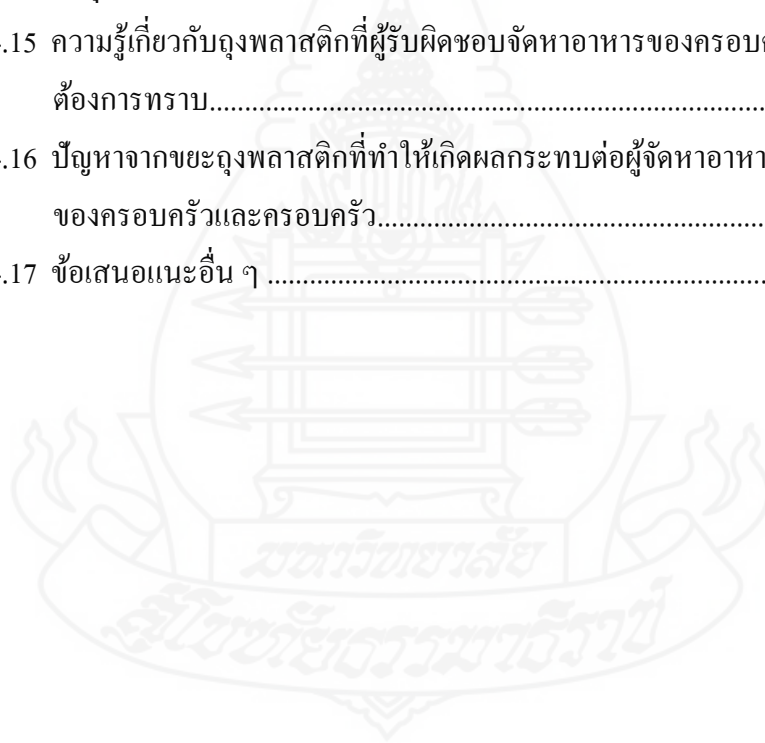
หน้า

ตารางที่ 2.1	ภาชนะรองรับขยะประเภทถังพลาสติก.....	28
ตารางที่ 2.2	สัญลักษณ์สำหรับพลาสติกที่นำกลับมาใช้ใหม่.....	30
ตารางที่ 2.3	ร้อยละของพลาสติก และโฟมในองค์ประกอบทางกายภาพของขยะ มูลฝอยชุมชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	39
ตารางที่ 3.1	จำนวนครัวเรือน ตำบล ในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอำเภอ.....	69
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของคุณลักษณะส่วนบุคคล.....	76
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละ ระดับความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกของผู้รับผิดชอบ จัดหาอาหารของครอบครัว.....	79
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในครอบครัวในภาพรวม.....	80
ตารางที่ 4.4	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมด้านการใช้ถุงพลาสติกใน ชีวิตประจำวันและการจัดการขยะจากถุงพลาสติก.....	80
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของปริมาณการใช้ถุงร้อนในครอบครัวระยะเวลา 1 สัปดาห์.....	85
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของปริมาณการใช้ถุงเย็นในครอบครัวระยะเวลา 1 สัปดาห์.....	85
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของปริมาณการใช้ถุงหิ้วในครอบครัวระยะเวลา 1 สัปดาห์.....	86
ตารางที่ 4.8	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับ ถุงพลาสติกในภาพรวม.....	87
ตารางที่ 4.9	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เรื่อง พลาสติกและถุงพลาสติก.....	90
ตารางที่ 4.10	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับความรู้เกี่ยวกับ การจัดการขยะจากถุงพลาสติก.....	92

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการ ใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในภาพรวม.....	94
ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการ ใช้ถุงพลาสติกในชีวิตประจำวัน.....	97
ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการ จัดการขยะจากถุงพลาสติก.....	99
ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกกับพฤติกรรมการ ใช้ถุงพลาสติกของครอบครัว.....	102
ตารางที่ 4.15 ความรู้เกี่ยวกับถุงพลาสติกที่ผู้รับผิดชอบจัดหาอาหารของครอบครัว ต้องการทราบ.....	103
ตารางที่ 4.16 ปัญหาจากขยะถุงพลาสติกที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้จัดหาอาหาร ของครอบครัวและครอบครัว.....	104
ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	105

สารบัญภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 2.1	จำนวนถุงพลาสติกต่อครั้งที่ได้รับจากการซื้อสินค้าที่ห้างสรรพสินค้า.....	34
รูปภาพที่ 2.2	แสดงการดำเนินการกับถุงพลาสติกที่ใช้แล้ว.....	40
รูปภาพที่ 2.3	วิธีการกำจัดขยะของครัวเรือนทั่วประเทศ.....	41

